

מלוך יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי הוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲזָה־תָא

חֲזָה־תָא דְאֲזַר־יִתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

מרבי שמעון בר יוחאי - נלמד עצה כיצד לחיות עם ניסים ושיישארו הזכויות בשלימותם

איש חי ע"ה כי הדבר תלוי בדבר אחד - האם אוהב לעשות חסד חנינם עם הבריות, ואם עושה להם הצדיק טובה אף אם לא יהיה לו עצמו שום טובה והנאה מכך, נוהגים עמו מידה כנגד מידה ממנו ויעשה לו הקדוש ברוך הוא ניסים ונפלאות בתורת צדקה ומתנת חנינם כפי שעושה הצדיק הזה טובות לאחרים חנינם, ולא ינכה לו ה' מזכויותיו.

רשב"י עשה חסד חנינם ותיקן דבר בלי הנאה כלשהו לעצמו

הוא הדבר שחפץ התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שלא ינכו לו מזכויותיו מאומה, לאחר שנעשה לו נס כשהתחבא במערה במשך י"ב שנים ונבראו בשבילו החרוב ומעין המים, וכן ניצול שם מרודפיו, ולאחר הי"ב שנים בטלה הגזירה, לפיכך טיהר את עיר טבריה מטומאתה כשסימן מקום הקברים, וכך יוכלו הכהנים לעבור בעיר זו, ואף רשב"י עצמו לא היתה לו טובה מכך שהרי לא היה כהן, ובכלל לא דר בעיר זו, כך שלא הייתה לו מזה שום הנאה, אכן בפעולותיו הברוכים פעל שיתנהגו עימו משמי שמיא מידה כנגד מידה וכך זכה לנס בחסד ורחמים מבלי שינכו לו מאומה.

וממנו הלימוד לכל אדם שהרי כולנו חשופים לכל פגעים חלילה, אם כן נחוץ לנו ניסים לחיות בעולם הזה בבחינת על ניסוך שבכל יום עמנו, ואפילו אין בידינו זכויות, ולכן גם אם היינו חפצים שינכו חלילה מזכויותינו לא היה באפשרותנו שהרי מה אנו ומה חיינו, אם כן מה נעשה ונחיה, מי יעמוד לנו בפרץ. תשובה לדבר למדנו בפעולות שנקט הרשב"י הקדוש, שכאשר עושה אדם טובה למישהו אחר ואין בידו הנאה מזה וכל חפצו בדבר הוא להיטיב לאחר, זוכה שמן השמים מתעוררת מידת הרחמים להשפיע עליו מתנת חנינם בחסד וברחמים ישועה ושמירה מכל רע, ואם יש בידו זכויות יישארו הם בשלימותם מבלי שינכו לו מהם.

בתורת צדקה ובשל כך אינו מנכה מהזכויות, כי הניסים לא ניתנו תמורת הזכויות, וזהו כוונת הפסוק (תהלים כד ה) 'ישא ברכה מאת ה', וצדקה מאלהי ישעו'.

העצה לעשות חסד חנינם עם הבריות ובכך זוכים לניסים בתורת צדקה במה תלוי הדבר, הכיצד יזכה אדם לניסים בתורת צדקה ולא ינכו לו מזכויותיו. מבאר הבן

מובא בגמרא (שבת לג:) על רבי שמעון בר יוחאי, שכאשר יצא מהמערה אמר הואיל ואיתרחיש ניסא ניזול ואתקין מילתא, ומבאר רבינו הבן איש חי ע"ה (בן יהודע שם), על פי מה שאמרו חז"ל (שם לב.) אם עושין לו נס מנכין לו מזכויותיו, אך ישנם צדיקים שנעשה להם כמה וכמה ניסים ואין מנכין להם מזכויותיהם, וזאת שהקדוש ברוך הוא עושה להם ניסים ונפלאות

מִילְתָא דְפְלִיָאָה

מאן פני האדון ה' - דא רבי שמעון בר יוחאי

צדיקים רבים היו לבני ישראל במשך הדורות, מהם מפורסמים יותר בצדקותם ומהם אשר מעלתם נסתרה מעין כל ועבודתם גלויה היתה בעיקר בינם לבין בוראם, אך אלו שבולטים הם מבין כולם הם אלו שנקראו בשם מיוחד המלמד על מעלתם המיוחדת על פני אחרים. יתרים על אלו הינם הצדיקים שנקראו - לא פחות ולא יותר - על שמו של הקב"ה, ואת פנימיות הענין נבאר בעזר השם.

כך מצאנו גם אצל התנא רבי שמעון בר יוחאי עליו נאמר בזה"ק (ח"ב לח.) 'יראה כל זכורך את פני האדון ה' (שמות לד כג), מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בר יוחאי, ובאמת אצל רשב"י מצאנו את הכינוי 'אדון' אף בתלמוד במסכת סנהדרין (צח.): 'ר' יהושע בן לוי אשכח לאלהיו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי אמר ליה אתינא לעלמא דאתי אמר ליה אם ירצה אדון הזה, ומזה משמע שאכן היו לו לרשב"י כוחות עליונים ונשגבים ביותר עד שברצונו היה הדבר תלוי אם יבוא ריב"ל לעולם הבא, והטעם שנקרא 'פני האדון' ככתוב בזה"ק נראה שהוא מטעם שזכה לצלם אלוקים על פניו ומעלתו ניכרת היתה לעין כל.

את פנימיות הענין מסביר רבנו בחיי וזה לשונו: 'וטעם הדבר בכלום כי הדבק בדבר נקרא על שם הדבר שידבק בו, ונקרא השליח בשם השולח, ומזה מצינו שהמלאכים נקראים בשם המיוחד במקומות מן הכתובים, וכענין שכתוב (בראשית יח ג) 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה' שהוא מלאך ונקרא בשם המיוחד וכמו שבארתי שם, וכן (שם יט כד) 'וה' המטיר' שהוא גבריאל לדעת רז"ל 'מאת ה' מאת הקב"ה'.

לעתיד לבא - כך כתוב בגמרא (ב"ב עה:)- 'עתידין צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה שנאמר (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ועפ"י דברי הרבנו בחיי יובן שלעתיד לבא יהיו כל הצדיקים בדביקות שלימה ואמיתית בהקב"ה ומכיון שכך יקראו כולם על שמו.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ההכרה בשפלות עצמו ובגדלות הבורא - במשנת הרשב"י

המקום ברוך הוא בקיום המצוות, בלימוד התורה ובעבודה שבלב זו תפילה, מתגרה בו יצר הרע ומשפיל אותו מאוד ומוכיח אותו על מיעוט מפעליו ופחיתות ערכו עד שאומר לו שאינו ראוי לקיים המצוה, שכן לא עשה הכנה מספקת כמו הראשונים שהיו שוהים שעה לפני התפילה ושעה אחריה וכדומה דרכי היצר המפותלים. לפיכך, כדי שיוכל לקיים את המצוה בשמחה והתלהבות עליו לקיים 'ויגבה ליבו בדרכי ה' (דה"י ב' יז ו), וכנאמר בקבלת התורה (שמות יט יג) 'במשוך היובל המה יעלו בהר', שבא לרמז שכדי לקבל התורה ולקיימה, על האדם להתרומם ולהגביה עצמו בבחינת 'ויגבה ליבו בדרכי ה' ראשי תיבות 'ובל', ורק כך 'המה יעלו בהר' במעלות התורה והמצוות.

אך לאחר קיום המצוה מכניס היצר הרע בליבו גאווה שקיים המצוה בשלימות וכי שוכנת בו נשמה גבוהה, ובכך מכוון לאבד ממנו את שכר המצוה ע"י שיבוא לגאווה, אך כאן יש לו להשתמש בעבודה השניה שיראה שפלות עצמו וידע כי כל שיעשה אינו נרצה בכך, שכן למה נחשבת עבודתו של בשר ודם לפני מלך מלכי המלכים אשר לו רבוא רבבות מלאכים שרפים ואופנים העושים רצונו בכל רגע, וכל שזכה לפעול במעשיו גדולות ונצורות הוא רק מחמת חסדי הבורא עליו אשר חפץ בעבודתנו דווקא מתוך הבלי העולם הזה ומחשיב עבודת כל יחיד שמשפיעה בכל העולמות לטובה ולברכה, אך מה לו כי יתגאה במה שאינו שלו.

בדרך זו יתכן לבאר בדברי אלקים חיים שנחלקו הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ואחיו הרבי זושא מאניפולי, כי אם עומד קודם המצוה ילך בדרך של התבוננות בגדלות הבורא ויגבה ליבו שזוכה לקיים רצונו של הבורא יתעלה. אך אם עומד לאחר המצוה, אז ישתמש בדרך התבוננות בשפלות עצמו ולא יבוא לידי גאווה בכך שקיים המצוה, וידע בנפשו שבפעם אחרת שיעשה מצוה זו מן הראוי שיעשנה ביותר כוונה והכנה.

הגדולה מחברתה, כי מן הארץ לא נופלים. מאידך יש שפירשו בדברי המגיד ע"ה שכיון שדרך שפלות עצמו היא מדרגה גדולה כי יתכן שייסוג האדם בראותו שפלות עצמו, בחשבו כיצד תערב עבודתו בשמים, ולכן יש לו לאדם לקחת מחשבתו לגדלות הבורא החפץ במעשה האדם הקטן כל כך, וכך יוכל להגיע למחשבה האחרת של שפלות עצמו מול אל גדול ונורא.

נחלקו התנאים איזה התבוננות קודמת

במחלוקת זו נחלקו כבר בית שמאי ובית הלל (חגיגה יב.), בית שמאי אומרים השמים נבראו תחילה, ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחילה. ופירש בבאר משה לרבי משה מקו'ניץ ע"ה (בראשית) שדרכם של בית שמאי הייתה להתבונן תחילה בגדלות השמים העליונים ומתוך יבוא להכיר שפלות עצמו, ואילו דעת בית הלל היא שיקדים להתבונן בשפלות הארציות ומתוך כך יגיע להתבונן בגדלות הבורא.

ויש להוסיף ולרמוז בדברי המדרש (ב"ר א טו) שרבי שמעון בר יוחאי סובר השמים והארץ נבראו כאחד, שנאמר (ישעיה מח יג) 'קורא אני אליהם יעמדו יחדו', וביאר רבי אלעזר בנו בכוונת אביו ששניהם שקולים כאחד. ולפי הנ"ל יבואר היטב, שלשיטתו של רשב"י הדרך הראויה בעבודת ה' היא לאחוז בשתי התבוננויות יחדיו, להתבונן גם בשפלות עצמו וגם בגדלות הבורא, ומתוך כך יבוא לעבודת הבורא.

בכך ניתן לבאר את דברי מהרי"ד מבעלזא ע"ה שנתן עצה לקיים דברי שניהם, שבתחילה יתבונן בשפלות עצמו ואחר כך בגדלות הבורא, ואחריה ישוב לראשונה להתבונן בשפלות עצמו נמצא ירא שמים יוצא ידי שניהם.

'גדלות הבורא' - קודם קיום המצוה 'שפלות עצמו' - לאחר קיום המצוה

יתכן ליישב וליישם את שתי המחשבות בדרך נוספת, כי ידוע מספרים הקדושים וכן רואה זאת כל אדם בעת שמגיע לעבוד עבודת

פנימיות ההכנה - ההכרה בשפלות עצמו ובגדלות הבורא

התעוררות האדם לעבודת הבורא תלויה בשתי התבוננויות, שיכיר בשפלות עצמו וגם בגדלות הבורא, ומתוך כך יבוא ליראת ה' ולאהבתו, כמבואר בדברי הרמב"ם (יסודי התורה פ"ב ה"ב), שמתוך ההתבוננות בנפלאות הבריאה יכול האדם להגיע לידי אהבת ה', על ידי שישגי שחכמת הבורא יתברך אין לה סוף ולא קץ, ומתוך כך יבוא גם ליראת ה' כשיכיר מיעוט ערכו וקטנות מעלתו, שהוא בריה קטנה ושפלה ואיך יעמוד לפני המלך הגדול.

שני תמידים כהלכתם

וכן פירש הרבי מרוז'ין ע"ה בנוסח התפילה 'שני תמידים כהלכתו', רמז לשני ענינים שנאמר בהם 'תמיד', האחד - 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טז ח), והשני - 'וחטאתי נגדי תמיד' (נה א), שישים האדם תמיד לנגד עיניו שני ענינים אלו, לזכור תמיד מגדלות ה' יתברך, וגם לזכור תמיד פשעיו וחטאיו, ושניהם משלימים זה את זה, כי מזכירת הבורא בלבד יכול לבוא לידי גאות, ואילו משפלות עצמו עלול להגיע לעצבות, ולכן צריך להתחזק בשני הענינים כאחד.

איזו התבוננות יקדים תחילה

אכן עדיין יש לדעת איזו התבוננות יש להקדים תחילה, ונחלקו בזה הני צנתרי דדהבא האחים הקדושים רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה ואחיו רבי זושא מאניפולי ע"ה וכמובא בספר הקדוש תשואות חן להרה"ק רבי גדליה מליניץ ע"ה (ליקוטים ד"ה שמעת), איזוהי דרך הראויה בעבודת ה'. רבי אלימלך טען שתחילה לכל יתחיל בשפלות עצמו, וממנה יבוא לגדלות הבורא, כפי שאכן נראה מדבריו בספרו. ואחיו רבי זושא טען שקודם יש לו לאדם להתבונן בגדולת הבורא, ומכך יבוא להכיר בשפלות עצמו.

שאלו לרובם המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה ואמר 'אלו ואלו דברי אלקים חיים', אך מדרגה זו שחושב קודם שפלות עצמו, היא מדרגה

כיון ששאלו 'מה נאכל' הוצרכו לברכה מיוחדת

מדוע מתחילה לא אמר להם שיצאו למלחמה, ורק לאחר דין ודברים נתן להם עצתו זו. פירש הרה"ק בעל אביר יעקב מסדיגורא ע"ה (לקוטים) שברכתו הראשונה של דוד המלך היתה מסוגלת לפעול שפע פרנסה עבור בני ישראל מבלי שיטרחו במלחמה, אך מאחר שהוסיפו לשאול אותו על הברכה גרמו בכך להפסיד את ברכתו, והוצרך ליעץ להם שיפשטו ידיהם בגדוד.

אליעזר עבד אברהם היה זוכה לסיוע מיוחד אם לא שאלותיו מתחילה

על פי זה יש לבאר גם בשליחותו של אליעזר להביא אשה ליצחק, שהיה אליעזר עבד נאמן ושימש את רבו באמונה, והיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, אבל כיון שהיתה לו נגיעה לטובת עצמו, ושאל 'אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי' וברצונו חפץ להשיא את בתו ליצחק, נמשך בזה הפרעה לקיום דברי הצדיק כיון שהרהר בדבריו. ואפילו אחרי ששמע מאברהם שאין ארור מידבק בברוך הסיח דעתו מלהשתדך עמו, וניסה מאד לתקן קלקולו ואף התפלל על כך שיזכה למצוא את השידוך הרצוי, כפי שאכן זכה לסייעתא דשמיא שקפצה לו הדרך ונענתה תפילתו ויצאה רבקה מיד אל הבאר, מכל מקום מחמת דבריו הראשונים נמשך שיהיו הרבה מניעות והפרעות לשידוך, והיו בתואל ולבן מנסים לעכב בידו ולהמיתו עד שבא מלאך והציל אותו, וגם אחר כך ניסו למנוע את רבקה מללכת עם אליעזר, אלא שהיא אמרה שרצונה ללכת, ואז הודו ואמרו 'מה' יצא הדבר', וכל המניעות הללו היו תוצאה של ספיקותיו של אליעזר שלא קיבל מיד את דברי אברהם אבינו כפשוטם. וכפי שהתבאר כי בכך ששואלים על דברי הצדיק גורמים קשיים ומניעות לקיום רצונו.

הברכה, שאם חלילה יהרהר יגרום הפסקת השפע הבא אליו מכח ברכת הצדיק. כך מצינו כבר ברבי של עם ישראל משה רבינו ע"ה ששאלו חותנו יתרו מדוע הוא שופט לבדו את העם, ואכן קיבל משה את דבריו ומינה שופטים ושרים, אך לאחר מכן שילח את יתרו לארצו. ויש להבין, כיצד יתכן שיתרו השכיל בדעתו יותר ממה רבינו, ועוד יש להבין מדוע לאחר שקיבל משה דברי יתרו שילח אותו לארצו.

ביאר בתשואות חן להרה"ק רבי גדליה מליניץ ע"ה, משה רבינו רצה להגביה את בני ישראל למעלה מן הטבע שיזכו למדרגה גבוהה בזכותו, ולכן היה שופט אותם בעצמו כדי לקרבם אליו, אבל יתרו לא הבין את כוונתו ושאל אותו מדוע הוא נוהג כך, ומיד שתמה יתרו על מעשי משה נחלש משה ממדרגתו, ולא היה בו כח להגביה את בני ישראל אליו, ולכן הוצרך למנות שופטים לעם שייסיעו לו בעבודתו, אבל כדי שלא יקרה שוב דבר זה שיפריע אותו יתרו מדביקותו שילח אותו חזרה לארצו, כדי שלא יוסיף לשאול שאלות ולהפריע לו מהנהגתו.

כששואלים את הצדיק על ברכתו גורמים להפסיד את הברכה

לפי האמור לעיל, כששואלים את הצדיק על דרכו הגבוהה מפריעים לו בכך וגורמים לו לרדת ממדרגתו, יוסבר גם מה שאמרו חז"ל (ברכות ג:) שחכמי ישראל ביקשו מדוד המלך ע"ה 'עמך ישראל צריכים פרנסה', והשיב להם 'צאו והתפרנסו זה מזה', שוב טענו לפניו 'אין הקומץ משביע את הארי', אמר להם צאו למלחמה בגויים. לכאורה תמוה השיח ביניהם,

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת וגו'. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים (כה כ-כא). מובא בספר נועם אלימלך (ד"ה וכי) בשם אחיו הרה"ק רבי זושא מאניפולי ע"ה: שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי בני אדם ודרך השפע שלא להפסיק כלל, אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריווח בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה רחמנא ליצלן, ואז נפסק השפע חלילה וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה.

וזה הוא וכי תאמרו כו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש. וכי תאמרו פירוש, כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתי כו', אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה, עכל"ק. העולה מכאן הוא, כי מתחילה לא היו צריכים להגיע בכלל לידי ברכה מיוחדת, והיו זוכים מעצמם לשפע המיוחד להם בשמרם את השמיטה, אמנם אם ימצא בליבם חשש מה נאכל בשנה השביעית יפסק מהם השפע ויצטרכו לברכה מיוחדת מה' יתברך.

משה רבינו ביקש להגביה את בני ישראל למעלה ממדרגתם

מוסרו של הרה"ק רבי זושא ע"ה מחדד לנו הכיצד יש לנו לנהוג בברכה היוצאת מפי צדיק, עד כמה יש לנו להאמין ולא להרהר האם אכן תתקיים